

Szczecin, dnia 24 października 2022 r.

SZ/L. dz. 3392/2022

KANCELARIA SENATU

03980200689638
RPW/25794/2022 P za
2022-10-28 rej. Kamela Wrona

Marszałek Senatu RP
Kancelaria Senatu
ul. Wiejska 6/8
00-902 Warszawa

Szanowny Panie Marszałku,

Mając na uwadze wyrażone w art. 63 Konstytucji RP prawo w załączeniu przekazuję petycję Okręgowej Izby Radców Prawnych w Szczecinie w przedmiocie podjęcia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej zmiany przepisów ustawy o radcach prawnych oraz innych ustaw, która stanowi załącznik do uchwały Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych w Szczecinie nr 858/XI/2022, podjętej w dniu 20 października 2022 r.

Z szanowaniem,

Szczecin, dnia 20 października 2022r.

Marszałek Sejmu RP
Kancelaria Sejmu
ul. Wiejska 4/6/8
00-902 Warszawa

Marszałek Senatu RP
Kancelaria Senatu
ul. Wiejska 6/8,
00-902 Warszawa

PETYCJA OKRĘGOWEJ IZBY RADCÓW PRAWNYCH W SZCZECINIE
w przedmiocie podjęcia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej zmiany przepisów ustawy o radcach
prawnych oraz innych ustaw

Rada Okręgowej Izby Radców Prawnych w Szczecinie działając w oparciu o art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014r. o petycjach (Dz. U. z 2018r. poz. 870 z późn. zm.) składa niniejszym petycję czyniąc jej przedmiotem wnioszek o podjęcie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej zmiany przepisów ustawy o radcach prawnych oraz innych ustaw.

Jednocześnie spełniając wymogi ustawy wskazuję:

- 1) Wnoszącym petycję jest: Okręgowa Izba Radców Prawnych w Szczecinie, ul. gen. Ludomiła Rayskiego 23/3, 70-442 Szczecin
- 2) Adresatem petycji jest Sejm Rzeczypospolitej Polskiej oraz Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Wyrażam zgodę na ujawnienie na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję danych osobowych podmiotu wnoszącego petycję.

Przedmiotem niniejszej petycji jest wniosek o podjęcie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej następujących zmian niżej wskazanych ustaw.

I. zmiana ustawy z dnia 06 lipca 1982r. o radcach prawnych (DZ. U. z 2022r. poz. 1166) poprzez

- a) dodanie art. 6(1) o treści

„Art. 6(1)

1. Podmiotami uprawnionymi do zawodowego wykonywania czynności, o których mowa w art. 6 ust. 1 są również:

- 1) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjnej lub proste spółki akcyjne, które spełniają łącznie następujące warunki:
 - a) wszyscy członkowie zarządu tych spółek to radcowie prawni lub adwokaci lub rzecznicy patentowi lub doradcy podatkowi lub prawnicy zagraniczni wykonujący

stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej;

- b) wszyscy członkowie organów nadzoru w tych spółkach to radcowie prawni lub adwokaci lub rzecznicy patentowi lub doradcy podatkowi lub prawnicy zagraniczni wykonujący stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej;
- c) wspólnicy sprawujący kontrolę nad tymi spółkami to radcowie prawni lub adwokaci lub rzecznicy patentowi lub doradcy podatkowi lub prawnicy zagraniczni wykonujący stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej;
- d) zbycie akcji lub udziałów tych spółek lub ustanowienie na nich zastawu lub prawa użytkownika wymaga zezwolenia udzielonego przez zarząd spółki."

- b) zmianę art. 3 poprzez dodanie ust. 7 o treści:

„7. Obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej, o której mowa w ust. 3 dotyczy również osób zatrudnionych przez radcę prawnego i współpracujących z nim w związku i dla potrzeb udzielania pomocy prawnej, a w szczególności pracowników i współpracowników podmiotów opisanych w art. 8 ust. 1.”

- c) zmianę art. 8 ust. 1 poprzez dodanie pkt. 4) o treści

„4) z ograniczoną odpowiedzialnością lub akcyjnej lub prostej spółki akcyjnej, w których:

- a) wszyscy członkowie zarządu to radcowie prawni lub adwokaci lub rzecznicy patentowi lub doradcy podatkowi lub prawnicy zagraniczni wykonujący stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej;
- b) wszyscy członkowie organów nadzoru to radcowie prawni lub adwokaci lub rzecznicy patentowi lub doradcy podatkowi lub prawnicy zagraniczni wykonujący stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej;
- c) wspólnicy sprawujący kontrolę nad tymi spółkami to radcowie prawni lub adwokaci lub rzecznicy patentowi lub doradcy podatkowi lub prawnicy zagraniczni wykonujący stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej;
- d) zbycie akcji lub udziałów tych spółek lub ustanowienie na nich zastawu lub prawa użytkownika wymaga zezwolenia udzielonego przez zarząd spółki."

- d) zmianę art. 21 ust. 2 który otrzyma treść:

„2. W razie potrzeby dziekan rady okręgowej izby radców prawnych wyznacza z urzędu zastępcę radcy prawnego, który został skreślony z listy radców prawnych albo nie może

czasowo wykonywać czynności zawodowych, lub wobec którego sąd dyscyplinarny orzekł o tymczasowym zawieszeniu w czynnościach zawodowych. Decyzja dziekana upoważnia wyznaczonego radcę prawnego do prowadzenia podejmowanych spraw i jest równoznaczna z udzieleniem dalszego pełnomocnictwa procesowego. W takim przypadku wynagrodzenie dla wyznaczonego zastępcy pokrywa zastępowany radca prawny."

e) zmianę art. 21 poprzez dodanie ust. 3 o treści:

„3. W przypadku śmierci radcy prawnego dziekan rady okręgowej izby radców prawnych wyznacza z urzędu zastępcę radcy prawnego, o czym zawiadamia prezesów sądów powszechnych oraz prezesa sądu administracyjnego właściwych według siedziby rady, Sąd Najwyższy oraz Naczelny Sąd Administracyjny podając dane wyznaczonego zastępcy. Sąd prowadzący sprawę do której wstępuje zastępca radcy prawnego zawiadamia o tym fakcie strony oraz podaje dane adresowe zastępcy. Zawiadomienie prezesów sądów zastępuje zgłoszenie się przez wyznaczonego zastępcę do postępowań prowadzonych przed tymi sądami. Decyzja dziekana upoważnia wyznaczonego radcę prawnego do prowadzenia spraw prowadzonych przez zmarłego radcę prawnego."

f) zmianę art. 22(3) poprzez dodanie ust. 1a o treści:

„1a. Radca prawny świadczy pomoc prawną z urzędu w okręgu sądu rejonowego, właściwym ze względu na adres dla doręczeń, o którym mowa w art. 8 ust. 3 ustawy."

g) zmianę art. 22(7) ust. 1, który otrzyma treść:

„1. Radca prawny oraz podmioty, o których mowa w art. 6(1) podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności, o których mowa w art. 4 ust. 1."

h) zmianę art. 66 poprzez:

i. zmianę ust. 2 i nadanie mu następującej treści:

„2. Udzielając ostrzeżenia, dziekan zobowiązuje radcę prawnego lub aplikanta radcowskiego do poniesienia zryczałtowanych kosztów postępowania przed rzecznikiem dyscyplinarnym oraz może jednocześnie zobowiązać radcę prawnego lub aplikanta radcowskiego do przeproszenia pokrzywdzonego lub do innego stosownego postępowania."

ii. dodanie ust. 5 o następującej treści:

„5. W razie udzielenia ostrzeżenia, o którym mowa w ust. 1 i 2 radca prawny lub aplikant radcowski, któremu udzielono ostrzeżenia, pokrywa zryczałtowane koszty postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przed rzecznikiem dyscyplinarnym."

iii. dodanie ust. 6 o następującej treści:

„6. Wysokość zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przed rzecznikiem dyscyplinarnym określa, w drodze uchwały, Krajowa Rada Radców Prawnych, mając na względzie przeciętne koszty postępowania."

II. Zmianę ustawy z dnia 06 czerwca 1997r. kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022r. poz. 1375) poprzez:

a) zmianę art. 178 pkt. 1) poprzez nadanie mu brzmienia:

„1) adwokata lub radcy prawnego lub doradcy podatkowego lub prawnika zagranicznego wykonującego stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej, lub osoby wskazanej w art. 3 ust. 7 ustawy o radcach prawnych, co do faktów, o których dowiedział się udzielając porady prawnej lub prowadząc sprawę;”

b) zmianę art. 180 §2 poprzez nadanie mu brzmienia:

„§2. Osoby obowiązane do zachowania tajemnicy notarialnej, ~~adwokackiej, radcy prawnego, doradcy podatkowego,~~ lekarskiej, dziennikarskiej lub statystycznej oraz tajemnicy Prokuraturii Generalnej, mogą być przesłuchiwane co do faktów objętych tą tajemnicą tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla dobra wymiaru sprawiedliwości, a okoliczność nie może być ustalona na podstawie innego dowodu. W postępowaniu przygotowawczym w przedmiocie przesłuchania lub zezwolenia na przesłuchanie decyduje sąd, na posiedzeniu bez udziału stron, w terminie nie dłuższym niż 7 dni od daty doręczenia wniosku prokuratora. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.”

III. **Zmiana ustawy z dnia 17 listopada 1964r. kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021r. poz. 1805 z późn. zm.) poprzez:**

a) zmianę art. 118 poprzez dodanie §2a o treści:

„§2a. Z ważnych przyczyn strona może wnosić o zmianę adwokata lub radcy prawnego, wyznaczonego do zastępowania strony w postępowaniu, Sąd, zwalniając adwokata lub radcę prawnego zwraca się jednocześnie do właściwej okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych o wyznaczenie innego adwokata lub radcy prawnego. Przepis art. 117³ § 2 stosuje się odpowiednio.”

b) zmianę art. 139 poprzez nadanie §3¹ następującego brzmienia:

§3. Jeżeli stronie podlegającej wpisowi do rejestru sądowego albo przedsiębiorcy wpisanemu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej nie można doręczyć pisma w sposób przewidziany w artykułach poprzedzających ze względu na nieujawnienie w rejestrze albo ewidencji zmiany adresu, pismo to pozostawia się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia, chyba że nowy adres jest sądowi znany.”

c) zmianę art. 259 poprzez dodanie pkt. 5) o treści:

„5) adwokat lub radca prawny lub doradca podatkowy lub prawnik zagraniczny wykonujący stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej, lub osoba wskazana w art. 3 ust. 7 ustawy o radcach prawnych, co do faktów, o których dowiedzieli się udzielając porady prawnej lub prowadząc sprawę;”

Uzasadnienie zmian

I. Zmiana przepisów ustawy o radcach prawnych

A. Ujednoczenie form wykonywania zawodu – spółki kapitałowe

Petycja w zakresie zmian dotyczących ustawy o radcach prawnych zmierza do wprowadzenia nowego sposobu wykonywania zawodu tj. spółek kapitałowych.

W chwili obecnej radcowie prawni nie mogą wykonywać zawodu w formie spółek kapitałowych przy czym brak ten nie znajduje uzasadnienia w sytuacji prawnej zawodu. Stan istniejący prowadzi przy tym do rozbieżności i dyskryminowania radców prawnych w stosunku do innych uczestników obrotu gospodarczego.

Dla przykładu ustawa z dnia 05 lipca 1996r. o doradztwie podatkowym (Dz. U. z 2021r. poz. 2117) uprawnia doradców podatkowych do wykonywania zawodu w formie spółek kapitałowych. W kontekście petycji kwestią szczególną jest uprawnienie radców prawnych do uzyskania wpisu na listę doradców podatkowych.

Istniejące rozbieżności w systemie prowadzą więc do sytuacji, w której radca prawny wpisany jednocześnie na listę doradców podatkowych i radców prawnych stosuje różne reżimy do wykonywanych przez siebie, zbliżony, zawodów.

Nie ma żadnego uzasadnienia dla utrzymania tej rozbieżności.

Zmiana ma więc charakter ujednoczający.

B. Rozszerzenie tajemnicy radcowskiej

Przedmiotem zmiany jest rozszerzenie zakresu obowiązywania tajemnicy radcowskiej i objęcie nią również osób, które pracują lub współpracują z radcą prawnym. W dniu dzisiejszym w kancelariach radców prawnych zatrudnione są osoby nie będące radcami prawnymi w ogóle, lub nie będące radcami prawnymi jeszcze (np. studenci prawa). Brak objęcia tych osób ustawowym obowiązkiem zachowania tajemnicy radcowskiej stanowi poważny problem w kwestii szczelności tajemnicy radcowskiej. Obejmowanie takich osób wyłącznie porozumieniem o zachowaniu poufności zmienia charakter tajemnicy z ustawowej na umowną. W konsekwencji niezbędne jest rozszerzenie tajemnicy na osoby zatrudnione lub współpracujące z radcami prawnymi.

C. Wyznaczanie zastępców

Petycja przewiduje wypełnienie obecnej luki i reguluje kwestię radców prawnych wobec których orzeczono o tymczasowym zawieszeniu czynności zawodowych.

Ustawa nie przewidywała żadnej formy zapewnienia ochrony klientom takiego radcy prawnego i zmiana ma to uzupełnić pozwalając na wyznaczenie zastępcy.

Propozycja wprowadza nadto regulację dotyczącą kosztów działania zastępcy, które pokrywać ma zastępowany radca prawny.

D. Informowanie przez Sądy w przypadku zastępcy radcy prawnego

Proponowana zmiana uprościć ma również kwestie informacyjne w przypadku wyznaczenia zastępcy radcy prawnego w przypadku śmierci.

Wyznaczony zastępca radcy prawnego ma obowiązek zgłoszenia się do postępowań prowadzonych przez zastępowanego radcę prawnego, co może generować znaczne koszty po stronie radcy prawnego.

Dodatkowo w przypadku nagłej śmierci radcy prawnego jego zastępca może nie być w stanie szybko ustalić wszystkich spraw z udziałem zmarłego mecenas.

Dlatego, aby chronić klientów zmarłego radcy prawnego propozycja zakłada, że z chwilą powiadomienia właściwych prezesów sądów o wyznaczeniu zastępcy powiadomienie to zastąpi zgłoszenie się do sprawy tego zastępcy.

Z racji na to, że w chwili obecnej sądy stosują bez kosztowe doręczenia elektroniczne właściwym będzie, aby to sądy w stosownych sprawach powiadomiły pozostałe strony danego postępowania o osobie zastępcy.

Zmiana ta zapewni ochronę dla osób, których sprawy prowadził zmarły radca prawny.

E. Prowadzenie spraw z urzędu w miejscu zamieszkania radcy prawnego

Propozycja przewiduje ograniczenie wykonywania przez radców prawnych pomocy z urzędu do okręgu sądu rejonowego, w którym radcowie Ci mają miejsce zamieszkania. Jest to zapis będący odpowiednikiem art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 26 maja 1982r. prawo o adwokaturze (Dz.U. z 2022r. poz. 1184).

Regulacja ta ma na celu wykluczenie możliwości zobowiązania radcy prawnego prowadzenia z urzędu procesu poza miejscem jego zamieszkania. Pozostaje ona zgodna z ustawą o radcach prawnych, która i tak przewiduje w takim przypadku wyznaczanie kolejnych radców prawnych z miejsca realizacji czynności.

F. Ponoszenie zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego w przypadku udzielenia tzw. ostrzeżenia dziekańskiego

Proponowane zmiany mają na celu uzupełnić istniejącą lukę w zakresie pokrywania kosztów postępowania dyscyplinarnego w przypadku umorzenia postępowania i udzielenia tzw. ostrzeżenia dziekańskiego. W chwili obecnej koszty tego postępowania pokrywane są z budżetu właściwej Izby, podczas gdy racjonalnym jest aby pokrywał je radca prawny lub aplikant radcowski, który takie ostrzeżenie dziekańskie otrzymał.

Propozycja stanowi kopię rozwiązania istniejącego w zakresie kosztów postępowania dyscyplinarnego.

II. Zmiana przepisów ustawy kodeks postępowania karnego – zmiana zakazów dowodowych

Petycja w zakresie zmiany przepisów ustawy kodeks postępowania karnego proponuje modyfikację zakazów dowodowych.

W chwili obecnej zakaz obejmuje jedynie te informacje, które posiada obrońca lub adwokat lub radca prawny działający w ramach art. 245 §1 kpk.

I tego rodzaju zawężenie zakazu dowodowego oznacza, że dopuszczalne jest przesłuchanie radcy prawnego na okoliczności, o których dowiedział się w ramach udzielania porady prawnej nie będąc obrońcą lub nie działając w trybie art. 245 §1 kpk.

Brakuje uzasadnienia dla rozróżnienia tajemnicy obrońcy od tajemnicy radcy prawnego lub adwokata.

Dzisiejsze rozwiązania dopuszcza możliwość przełamania tajemnicy radcowskiej w drodze decyzji właściwego Sądu (art. 180§2 kpk) i reguła ta pozostaje w sprzeczności z ogólną regułą art. 3 ust. 5 ustawy o radcach prawnych.

Obecnie obowiązująca regulacja kpk znacząco osłabia znaczenie tajemnicy radcowskiej. Oznacza bowiem, że obywatel korzystający z usług radcy prawnego nie może bezpiecznie przedstawić swojej sprawy, bo musi się liczyć z tym, że państwo polskie zmusi radcę prawnego do ujawnienia poznanych tajemnic.

Tymczasem uwzględniając rolę radcy prawnego w wymiarze sprawiedliwości oraz powierzoną mu funkcję w społeczeństwie tj. realizację ochrony prawnej interesów jego klientów, wiedza radcy prawnego uzyskana od jego klientów powinna być niedostępna organom ścigania w żadnych okolicznościach.

Organy ścigania posiadają wystarczające zestawy sił i środków, aby zapewnić sobie komplet poszukiwanych informacji, co oznacza, że proponowana zmiana w żaden sposób nie wpłynie na sprawność działania polskiego procesu karnego i samych służb.

III. Zmiana przepisów ustawy kodeks postępowania cywilnego

A. Uregulowanie zasad zmian pełnomocników z urzędu

Propozycja petycji doprecyzowuje regulacje kodeksu postępowania cywilnego w zakresie zmian pełnomocników z urzędu.

W chwili obecnej procedura cywilna reguluje tylko jeden przypadek zmiany pełnomocnika z urzędu co nastąpić ma na wniosek samego pełnomocnika uzasadniony ważnymi okolicznościami.

Praktyka dowodzi, że znacząca większość wniosków o zmianę pełnomocnika składa jest przez same strony postępowania. Praktyka ta nie ma przy tym żadnego uregulowania i wywołuje konfuzję sądów orzekających, które różnie interpretują tego rodzaju pisma, a w tym m.in. żądają od dziekana rady okręgowej izby radców prawnych wskazania kolejnego radcy prawnego do pełnienia funkcji z urzędu.

Stąd też propozycja uregulowania tej kwestii poprzez, po pierwsze, uprawnienie strony do wnioskowania o zmianę osoby pełnomocnika z urzędu oraz, po drugie, ustalenie, że to Sąd zwalniając dotychczasowego radcę prawnego od pełnienia funkcji zwraca się o wyznaczenie nowego.

B. Modyfikacja przepisów o doręczeniach

Zmiana art. 139 §3¹ kpc podyktowana jest konieczności równego traktowania różnych form prowadzenia działalności gospodarczej.

Brakuje uzasadnienia dla utrzymującego się w prawie rozróżnienia powagi adresów dla doręczeń wskazywanych w ewidencjach dotyczących form prowadzenia działalności gospodarczej.

Konsekwencją tego braku jest potrzeba ujednoczenia skutków nie odbierania przez przedsiębiorcę korespondencji kierowanej na adres do doręczeń wskazany przez niego we wpisie do ewidencji działalności gospodarczej.

C. Rozszerzenie zakazu dowodowego

Podobnie, jak w przypadku zmian w kodeksie postępowania karnego treścią petycji jest modyfikacja zakazów dowodowych zawartych w procedurze cywilnej.

Uzasadnienie dla tego rodzaju zakazu jest tożsame z przedstawionym w części dot. zmian procedury karnej.

Otrzymują:

- 1) Marszałek Sejmu RP
Kancelaria Sejmu
ul. Wiejska 4/6/8
00-902 Warszawa
- 2) Marszałek Senatu RP
Kancelaria Senatu
ul. Wiejska 6/8,
00-902 Warszawa
- 3) A/a